

FARMINFIN

**Farming concepts and innovative
funding/financing**

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Financováno Evropskou unií. Podpora Evropské komise při tvorbě této publikace
nepředstavuje souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise nemůže být
zodpovědná za jakékoliv využití informací obsažených v této publikaci.
Projekt č: 2019-1-BE01-KA202-050397

INDEX

1. Úvod	4
2. Zemědělský sektor	5
2.1. Zemědělství v EU: socio-demografické trendy.....	5
2.2. Současné a budoucí výzvy zemědělství.....	6
2.3. Struktura nákladů a výnosů a ziskovost farem.....	7
2.4. Finanční potřeby a úroveň zadlužení.....	9
2.5. Potíže s přístupem k financování a míra opožděných plateb.....	15
2.6. Zprávy z EU: Přístup k financím.....	17
2.7. Kvantitativní výzkum: I Struktura farem podle země.....	19
3. Zemědělský finanční sektor	21
3.1. Finanční znalosti farmářů (koncepty a dostupné produkty).....	21
3.2. Ochota farmářů využívat financování mimo farmu.....	22
3.3. Kvantitativní výsledky: II Znalosti a finanční potřeby.....	23
4. Finanční školení pro farmáře	25
4.1. Zemědělské školení a finanční obsah.....	25
4.2. Kompetence, znalosti a dovednosti nezbytné pro finanční řízení.....	25
4.3. Kvantitativní výsledky: III Školení o financování farmy v zemích partnerství.....	28
5. SWOT analýza	30

1. ÚVOD

Země Evropské unie si zachovávají různorodost svých výrobních struktur, svých plodin, klimatu a zemědělské krajiny. V nadcházejících letech však budou všechny země čelit některým společným výzvám, jako je zvyšování konkurenceschopnosti na globálním trhu, ochrana životního prostředí s udržitelnější výrobou, přizpůsobování se novým technologiím a formám výroby, přizpůsobování se požadavkům trhu, nejisté ceny a klimatické podmínky, nestabilní a nejistá ziskovost.

Kromě těchto výzev má odvětví zemědělství určité zvláštnosti z hlediska řízení příjmů a plateb. Například dlouhé výrobní cykly, které způsobují dočasné zpoždění mezi výdaji nezbytnými k produkci a příjmy získanými z výroby. Navíc výroba, která je stále více závislá na klimatických podmínkách, zvyšuje vnímání nejistoty.

Tyto strukturální charakteristiky představují pro různá odvětví odlišné finanční problémy. Na jedné straně je potřeba držet krátkodobou hotovost k pokrytí provozních nákladů, a na druhé straně se potřeba investic musí přizpůsobit výzvám budoucnosti v dlouhodobém horizontu. Proto je vhodné se spolehnout na finanční nástroje dostupné v našem finančním systému.

Přestože si farmáři uvědomují tuto potřebu, nemají jasnou představu o dostupných finančních možnostech, což omezuje jejich ochotu je využívat, přičemž se uchylují k využívání dotací jako k preferované formě financování.

Pouze ty země s výrobními strukturami, které jsou náročnější na velké investice, země s menším počtem rodinných farem ve srovnání s počtem zemědělských korporací, si udržují vyšší míru veřejného zadlužení a mají lepší přístup a znalosti o tradičních finančních konceptech a nástrojích.

Nové finanční produkty a inovativní formy financování doposud nejsou rozšířené mezi většinou farmářů. Farmáři se stále více přiklánějí k tradičním formám financování.

Nicméně, ne všichni farmáři mohou získat finanční prostředky prostřednictvím běžných kanálů, protože požadavky stanovené finančními institucemi někdy nezohledňují realitu zemědělského odvětví. Tento faktor je důležitý, protože omezuje přístup, ale také ochotu farmářů obracet se na finanční instituce jako na běžné poskytovatele.

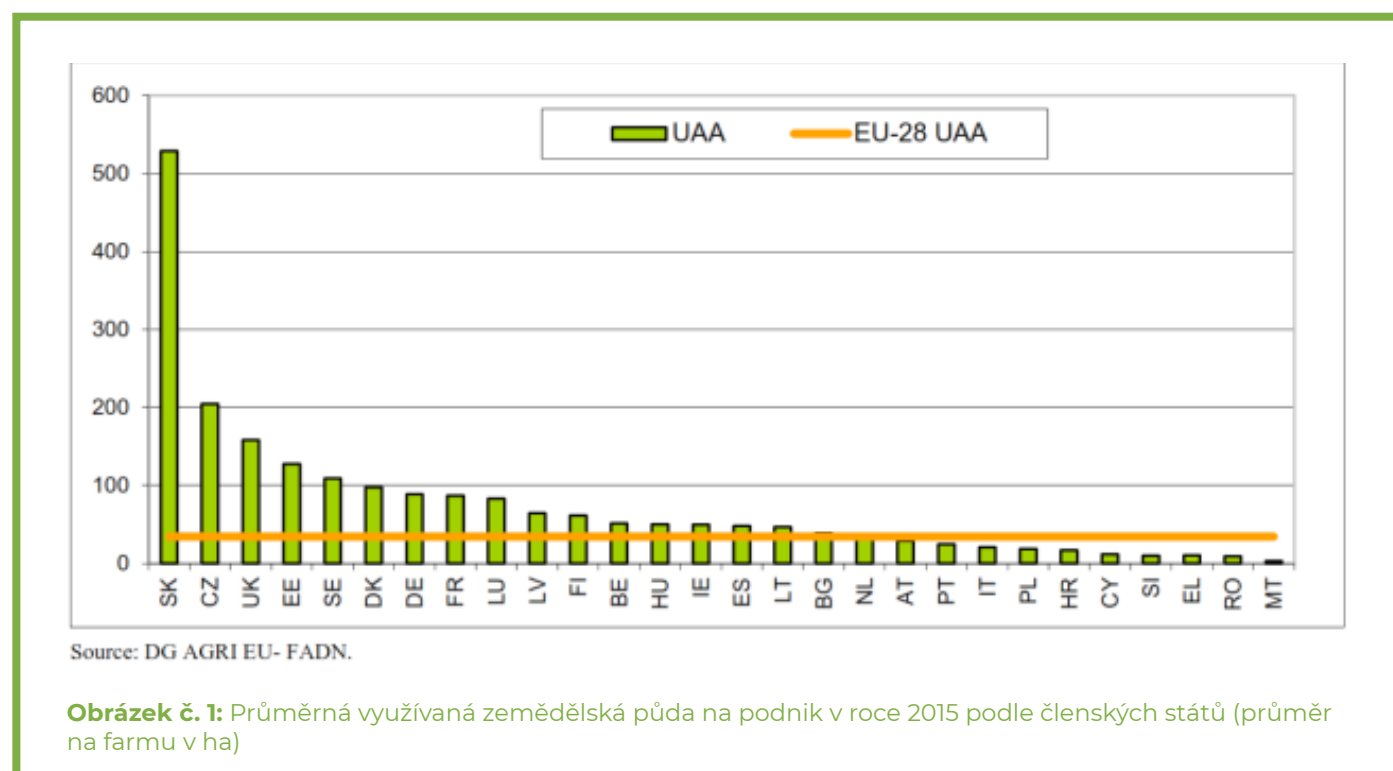
Z tohoto důvodu je důležité zlepšit finanční gramotnost farmářů prostřednictvím školení a poskytnout zdroje, aby bylo možné hodnotit možnosti financování. Alternativní a inovativní formy financování mohou pomoci zemědělskému odvětví čelit budoucím výzvám.

2. ZEMĚDĚLSKÝ SEKTOR

2.1. Zemědělství v EU: socio-demografické trendy

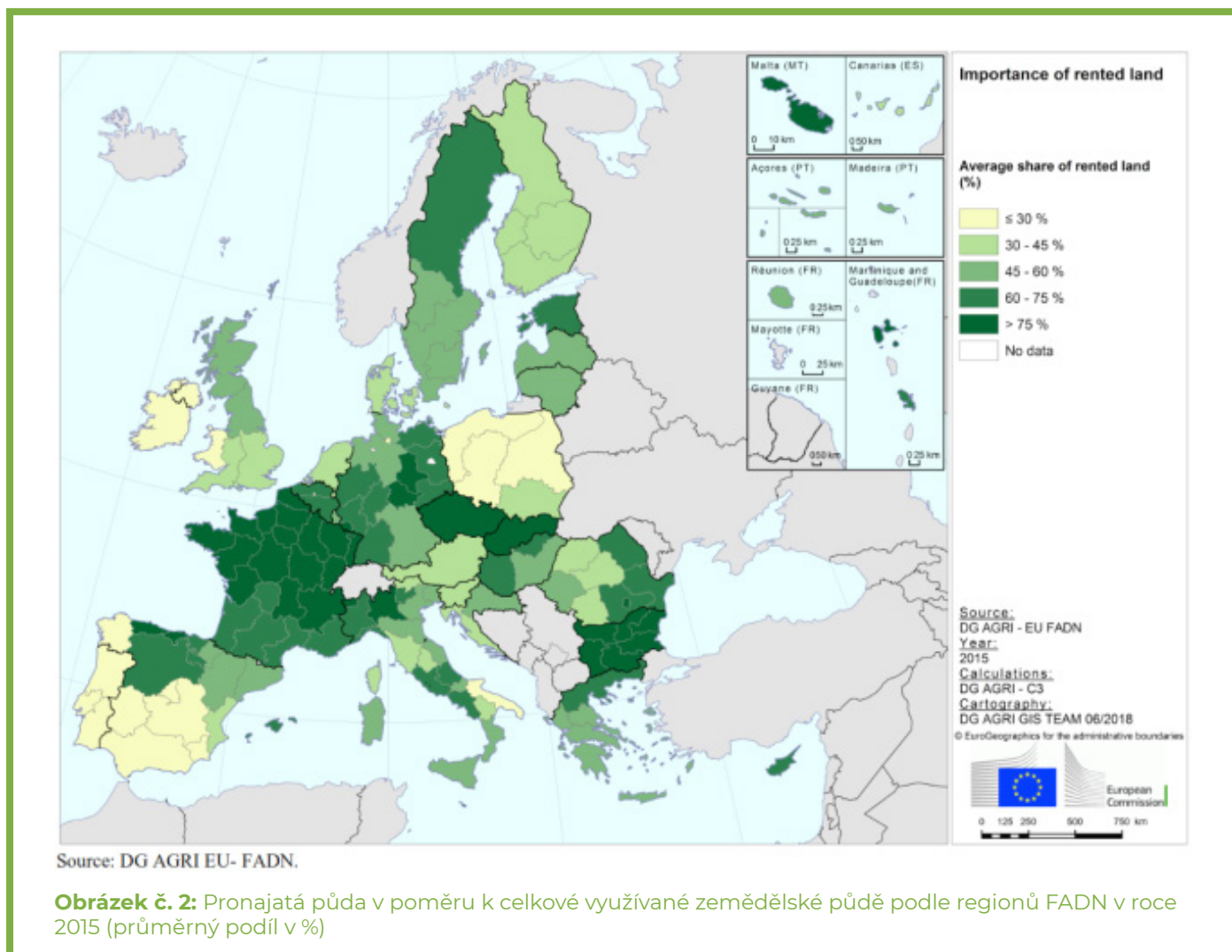
„Statistiky o zemědělství, lesnictví a rybolovu“ (Evropská komise, 2018) nastiňují hlavní trendy v evropském zemědělství na základě posledního sběru údajů v rámci Průzkumu struktury farem v roce 2016. Hlavní trendy jsou:

- V roce 2016 existovalo v Evropské unii (EU) 10,5 milionu zemědělských podniků a počet farem prudce klesá již mnoho let.
- Zemědělství zůstává převážně rodinnou činností: v roce 2016 bylo 96 % EU farem rodinných.
- Většina farem EU jsou malé farmy: dvě třetiny farem byly menší než 5 hektarů (**obr.1**)

- Farmy EU lze obecně charakterizovat jako (i) částečně soběstačné (ii) a malé či střední velikosti nebo (iii) velké zemědělské podniky.
- Farmy EU využívaly v roce 2016 na zemědělskou výrobu 173 milionů hektarů půdy, což je asi 39 % celkové rozlohy EU.
- V roce 2016 mělo 246 000 farem alespoň nějakou část farmy pod ekologickým režimem. Toto číslo bylo asi o pětinu vyšší než v roce 2013.
- Ekologické zemědělství pokrylo v roce 2017 12,6 milionu hektarů zemědělské půdy.
- Jedna čtvrtina (25,1 %) všech EU farem v roce 2016 byla zaměřena na živočišnou výrobu a něco málo přes polovinu farem (52,5 %) bylo specializováno na rostlinnou výrobu.
- V roce 2016 pracovalo v EU v zemědělství přibližně 9,7 milionu lidí.

- Zemědělci jsou obvykle muži a relativně staří; v roce 2016 bylo 71,5 % zemědělců mužů a pouze jeden z deseti (10,6 %) byl v roce 2016 mladší 40 let.
- V roce 2018 bylo v EU investováno 59 miliard EUR do zemědělského kapitálu, což bylo podle odhadů o 2,3 miliardy EUR více než v roce 2017.
- Mezi členskými státy a uvnitř nich existují značné rozdíly v cenách zemědělské půdy a nájmem (obr. 2).

2.2 Současné a budoucí výzvy zemědělství

- V některých případech může dojít k rozporu mezi produktivnějšími a konkurenceschopnějšími zemědělskými systémy (průmyslové plodiny) a udržováním etických výrobních systémů (šetrné k životnímu prostředí, dobré životní podmínky zvířat a ochrana klimatu).
- Řešením těchto konfliktních pozic bude nadefinování budoucí standardizace ekologické produkce jako převládajícího výrobního systému.
- Budoucnost krajiny bude spojena se změnou klimatu a ochranou půdy, proto je důležité farmy přizpůsobit budoucím omezením.
- Zemědělství začíná procházet revolucí, v budoucnu se očekává vyšší stupeň inovací, technické vybavenosti a složitosti, bude tedy potřeba změnit mentalitu. Bude nutné rozšířit si profesní profil a

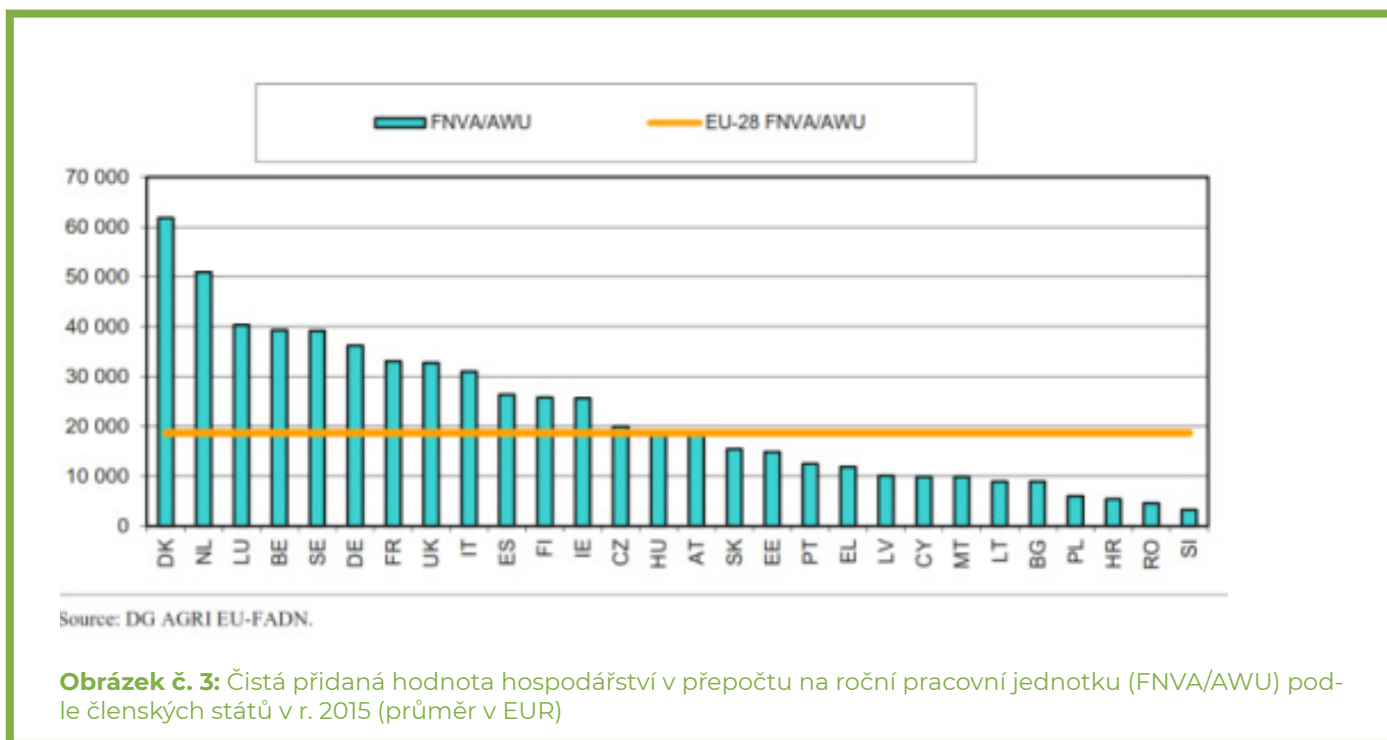
znalosti dalším vzděláváním, rozvojem nových dovedností. Zároveň však by mělo být možné získat odborné poradenství ohledně technických, byrokratických a finančních aspektů.

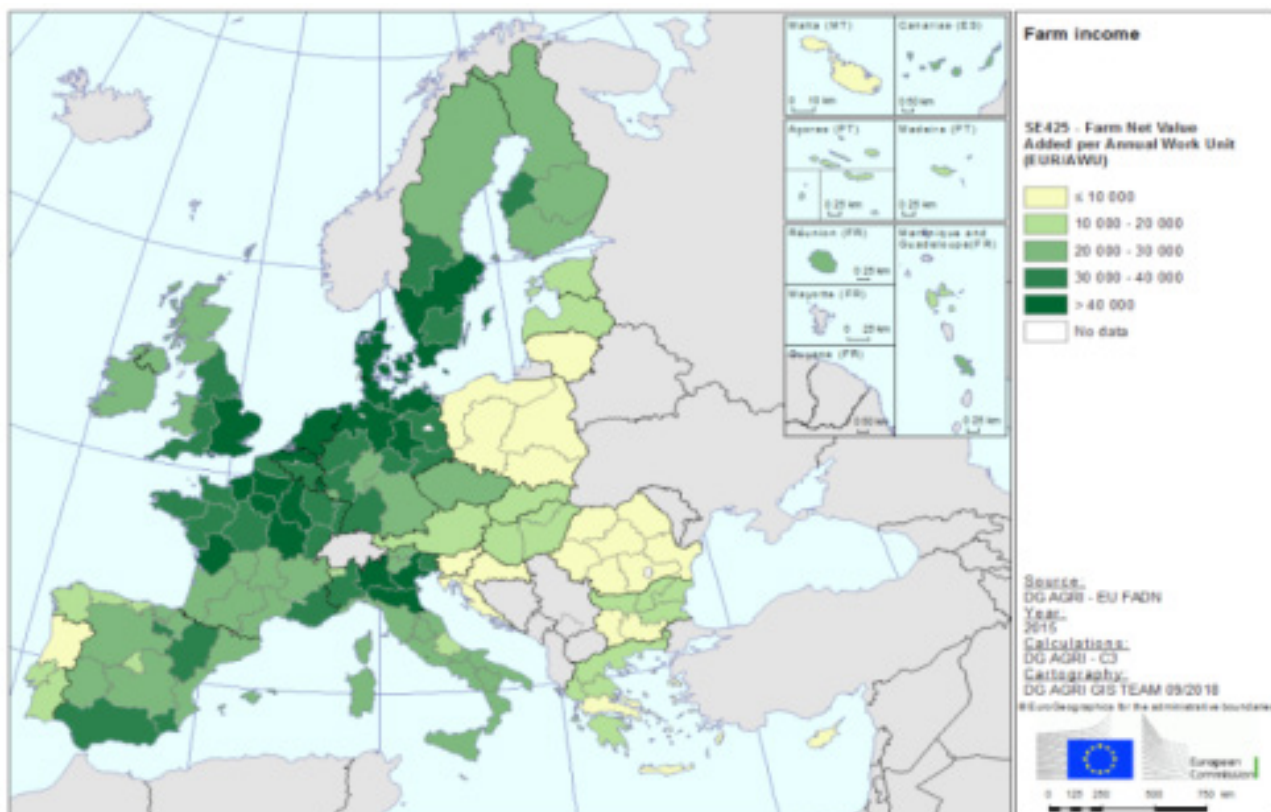
Je potřeba rozvinout více iniciativ pro spolupráci a zastoupení společných zájmů farmářů, aby se dosáhlo větších příjmů, aby se zajistila ziskovost a budoucí udržitelnost farem ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

- Odborníci často uvádějí potřebu zlepšovat marketing produktů, zajišťovat konkurenceschopné ceny, snižovat výrobní náklady díky větší mechanizaci odvětví, zvyšovat diverzifikaci zemědělských příjmů, a především zvyšovat kvalitu produktů a diferenciaci pro spotřebitele zlepšeným vnímání přidané hodnoty.
- Zemědělství musí reagovat na poptávku spotřebitelů po zdravějších produktech, udržovat formy řízení a nakládání se zdroji s ohledem na životní prostředí a krajinu.
- Vysoký průměrný věk v zemědělském sektoru limituje změnu a v zemědělství existuje příliš velký konzervativismus. Pro usnadnění procesu generační obměny je třeba definovat tento proces a poskytnout tak mladým zemědělcům příležitosti.
- Odvětví živočišné výroby je z hlediska konkurenceschopnosti vystaveno většímu riziku než odvětví rostlinné výroby.
- Mnoho z těchto výzev souvisí s kapitálovou náročností zemědělství, které bude muset být financováno z vnějších zdrojů, vzhledem k očekávané nižší úrovni plateb SZP, což do budoucna ovlivní dluhovou pozici mnoha farem.

2.3. Struktura nákladů a výnosů a ziskovost farem

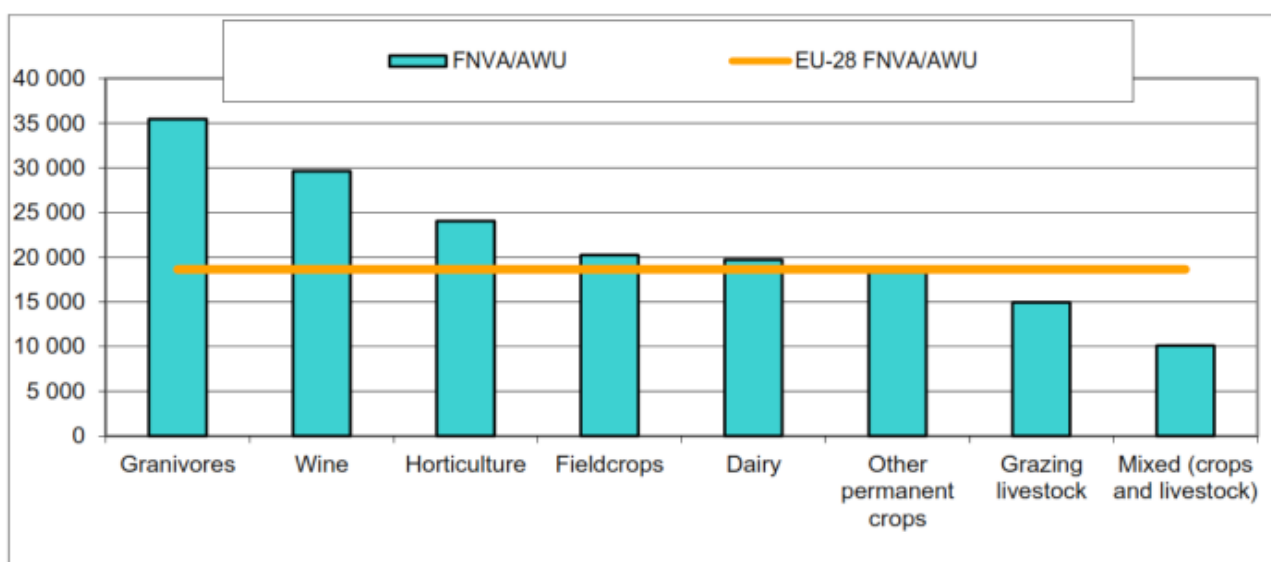
- Úroveň ziskovosti je mezi farmáři nerovnoměrná (obr. 3-5). Mnoho farem není ziskových kvůli malé velikosti a/nebo údržbě tradičních systémů a struktur, které je ve srovnání s většími profesionálními farmami činí nekonkurenceschopnými.

Source: DG AGRI EU-FADN.

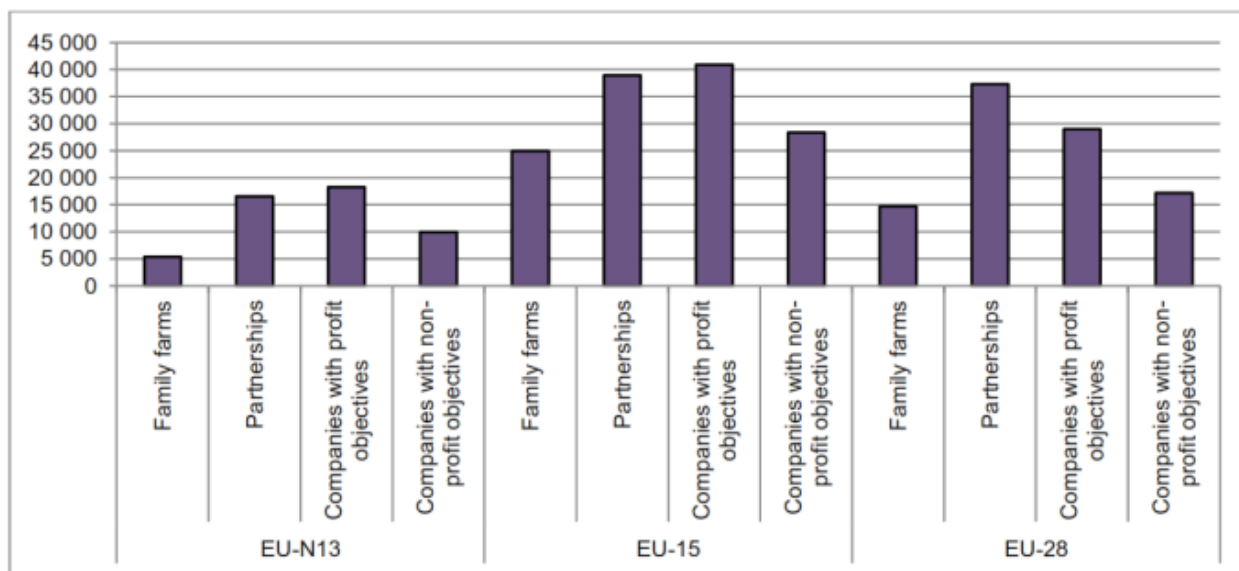
Obrázek č. 4: FNVA/AWU podle FADN v r. 2015

Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek č. 5: FNVA/AWU podle typu hospodaření v r. 2015 (v EUR na AWU)

- Většina farem v Evropě je vlastněna jednotlivými farmáři nebo rodinami, struktura nákladů a výnosů je obvykle v deficitu a vlastníci jako samostatně výdělečné osoby se musí vzdát části své odměny. Tento poměr se zhoršuje v méně příznivých oblastech. Na druhé straně je však dosaženo lepší výkonosti, když je velikost farmy větší nebo má jako zdroj příjmu další činnosti (tzv. multifunkční činnosti) (obr. 6).

Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek č. 6: FNVA/AWU podle skupiny EU a organizační formy podniku v roce 2015 (v EUR na AWU)

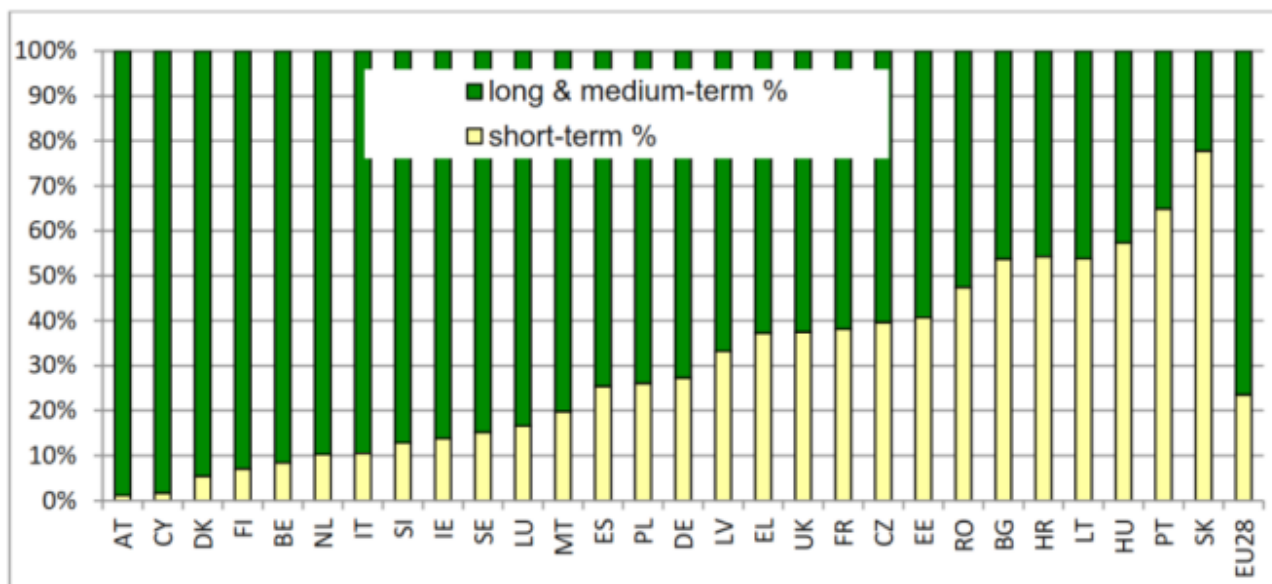
- Kromě struktury samotných farem a jejich efektivnosti při používání surovin, staví vysoká závislost na surovinách, jakož i nízká hodnota zemědělských produktů, farmy do obtížných pozic a nutí je k vysoké produktivitě, k tomu být velmi nákladově efektivní a vysoce závislí na grantech EU (30 % je čistá přidaná hodnota hospodářství v EU-28).
- Nízké ceny zemědělských produktů omezují možnosti růstu, zlepšování a přizpůsobování se mnoha farem, což znamená, že pro některé farmy je těžké pokrýt výrobní náklady.
- Z finančního hlediska je důležité přizpůsobit investice tak, aby generovaly příjem, a zároveň aby nacházely řešení spolupráce (partnerství, pronájem nebo subdodávky) tak, aby nedocházelo k vysokému zadlužení.

2.4. Finanční potřeby a úroveň zadlužení

- Financování je klíčovým faktorem zemědělské činnosti. Dlouhé výrobní období, výnosy v příštích obdobích, vysoká meziroční variabilita produkce a potřeba uskutečnit investiční projekty nutí farmáře, mít dostatečné finanční zdroje.
- Finanční potřeby farmářů jsou založeny na dvou časových rámcích (obr.7):
 - **Krátkodobé hledisko:** na pokrytí mezery krytí mezi výdaji a budoucími příjmy vyplývajícími z výnosů plodin a přímých plateb SZP. Řízení peněžních toků (cash flow) se stává nezbytným pro řešení spekulativních strategií nebo pro případ špatné sklizně kvůli nepříznivému klimatu, což

vyžaduje specifické finanční produkty. V tomto smyslu jsou běžné předběžné platby za sklizeň, pokročilé platby v rámci SZP, úvěry, faktoring a potvrzování.

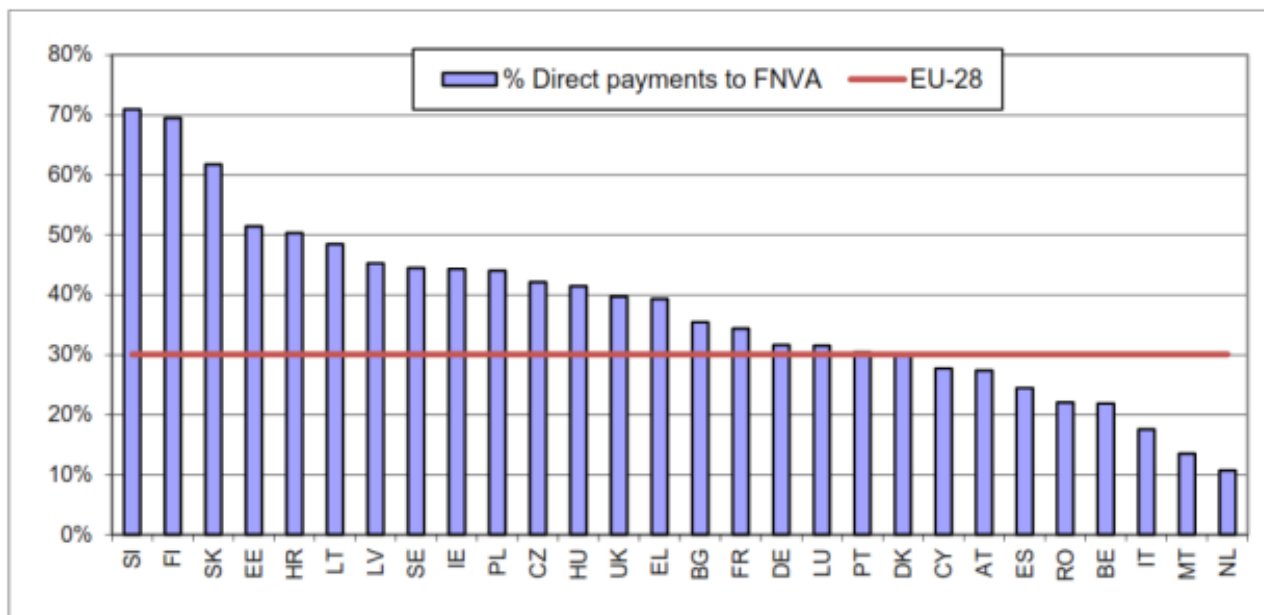
- **Dlouhodobé hledisko, na pokrytí investic** k založení nových nebo zlepšení stávajících farem (nákup strojů, nákup pozemků nebo zlepšení zařízení), což vyžaduje specifické produkty s finanční amortizací v rozmezí od 5 do 15-20 let. Zde jsou nejčastější osobní půjčky a hypotéky.

Source: DG AGRI EU-FADN.

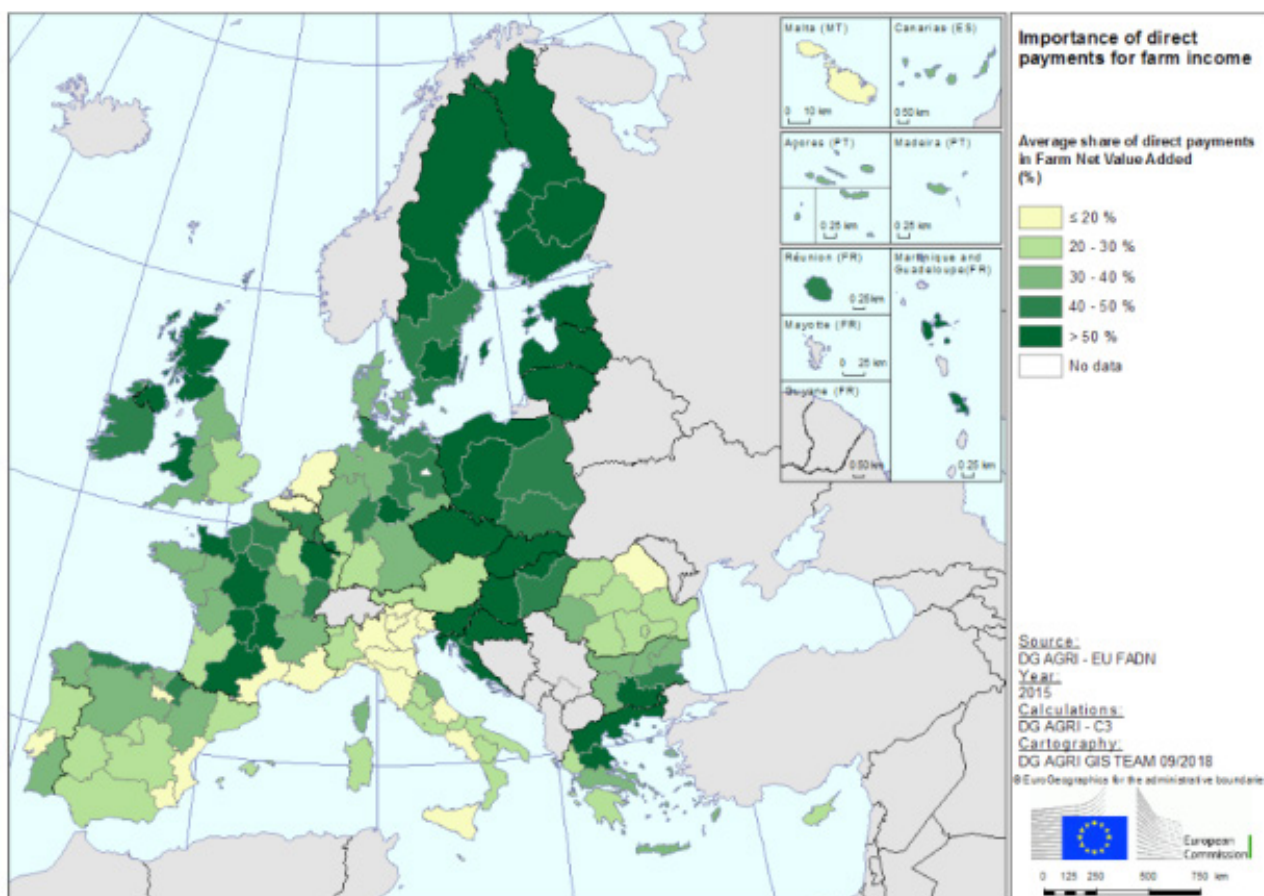
Obrázek č. 7: Podíl dlouhodobých a krátkodobých půjček na farmu podle členských států v roce 2015 (průměr v % na farmu)

- Potřeba financování závisí také na typu prováděné činnosti:
 - V případě farem zaměřených na rostlinnou výrobu (např. řepka, obiloviny) se nejčastěji setkáváme s výzvami týkajícími se provozních úvěrů v důsledku nerovnoměrných peněžních toků (cash flow). Problémem těchto výrobců je také nedostatečná skladovací kapacita.
 - Půjčování velkých finančních prostředků v živočišné výrobě je využíváno ke generování zdrojů na nákup půdy. Farmáři se zaměřením na rostlinnou výrobu využívají větší částky na nákup inovativních strojů (systémů) (obr. č. 5).
 - V případě rodinných farem je potřeba investic na zkrácení dodavatelských řetězců (prodej nebo zpracování produkce, jatka, sýrárny atd.).
- Vývoj cen na zemědělských trzích v posledních letech způsobil, že mnoho farmářů své rezervy likvidity ztratili, což je činí náchylnějšími k používání finančních produktů k pokrytí jejich pracovního kapitálu na rok nebo na delší cykly.
- Za účelem pokrytí výše zmíněných potřeb se farmáři mohou setkat s upravenými finančními nástroji s velmi nízkými úrokovými sazbami, nižšími než v jiných odvětvích. Mluvíme o fixních sazbách ve výši 2 % a variabilních sazbách Euribor + 1,5 - 2 p.p. Existují dokonce i finanční instituce, které nabízejí formy financování s 0 % úrokem.
- I přes tuto nabídku financování je však velká část finančních potřeb pokryta dotacemi a podporami, zejména těmi, které pocházejí ze Společné zemědělské politiky (SZP), ale také z autonomních, regionálních, provinčních a dokonce městských zdrojů (**obr. č. 8 a č. 10**).

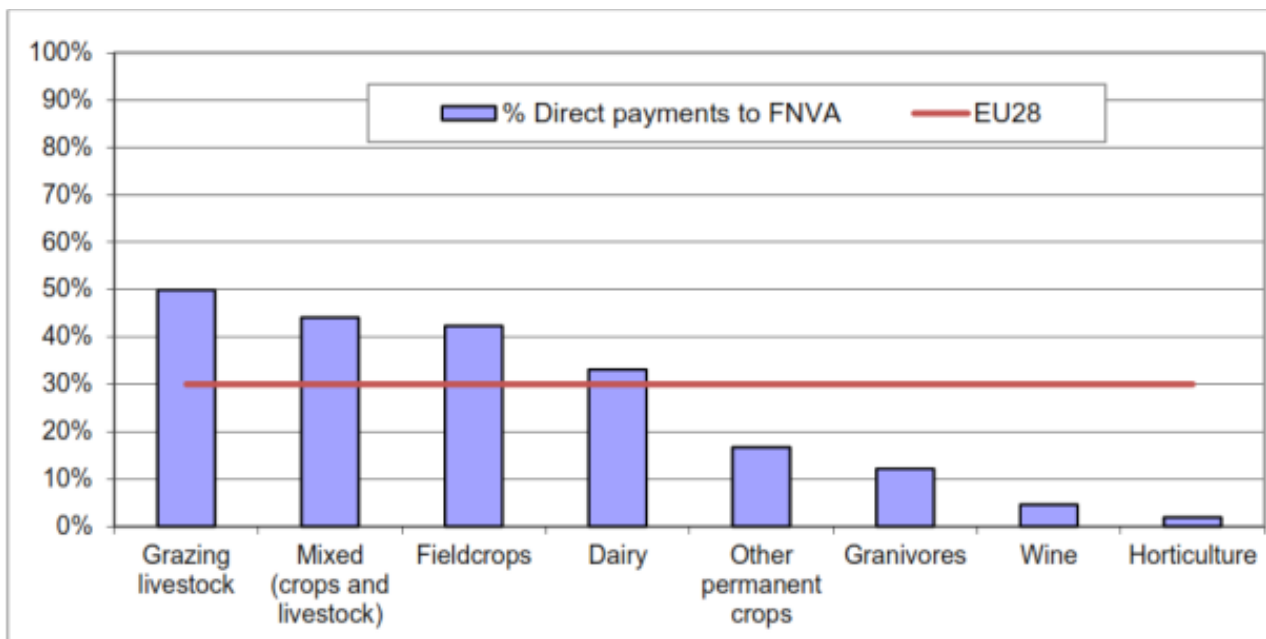
Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek č. 8: Podíl přímých plateb FNVA podle členských států v roce 2015 (průměrný podíl v %)

Source: DG AGRI EU-FADN.

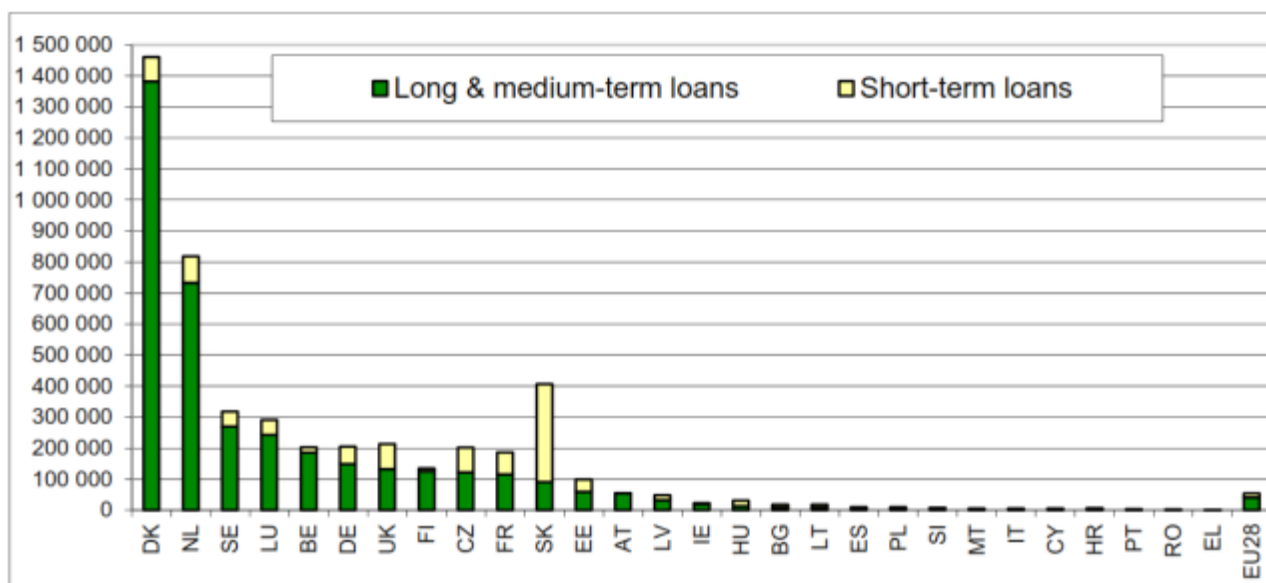
Obrázek č. 9: Podíl přímých plateb FNVA podle regionu FADN v roce 2015 (průměrný podíl v %)

Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek 10: Podíl přímých plateb FNVA podle typu farmy v EU-28 v roce 2015 (průměrný podíl v %)

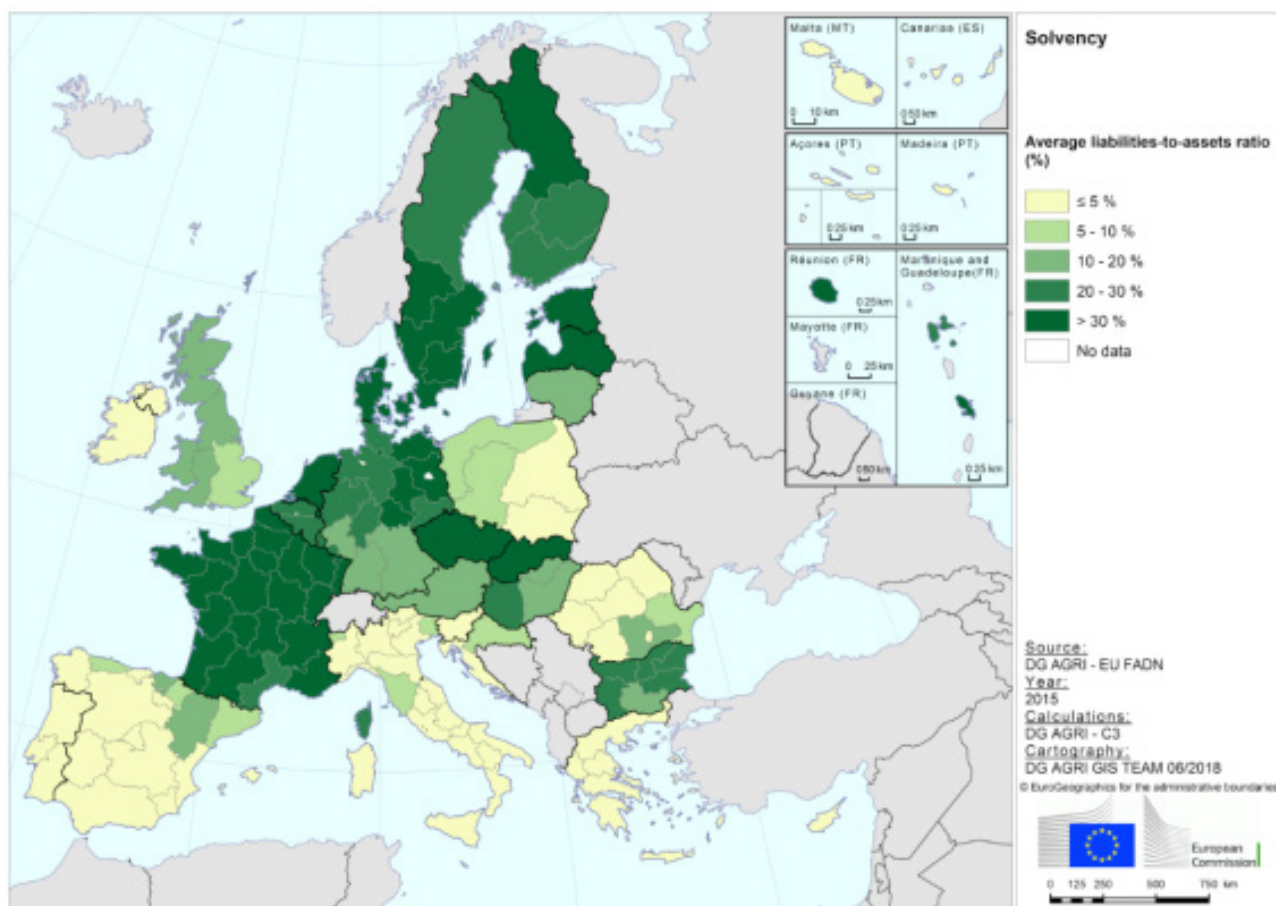
- Míra zadlužení v každé zemi (**obr. č. 11**) závisí na profilech farmářů a typu zemědělství, průměrný poměr pasiv - aktiv se v zemědělských podnicích EU blíží 16 %. Farmy v periferních a jihoevropských zemích s relativně velkým počtem rodinných farem si v průměru udržují nižší poměr zadlužení ve srovnání s celkovými aktivy. Dá se to vysvětlit skutečností, že mají konzervativnější a nepříznivější profily dluhu a na druhé straně si udržují horší skóre, která brání přístupu k externímu financování.

Source: DG AGRI EU-FADN.

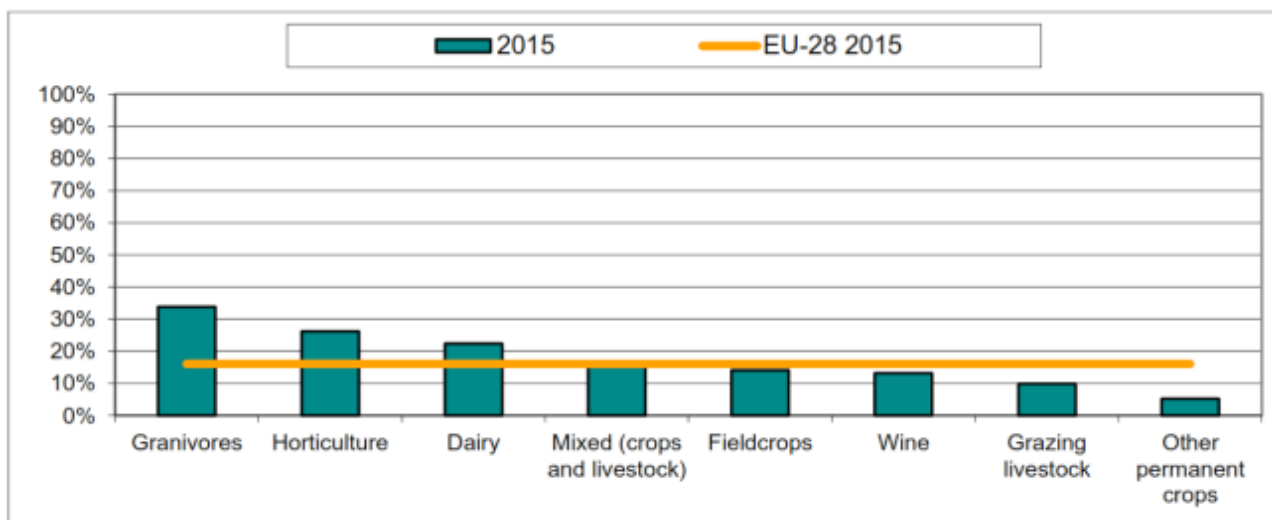
Obrázek č. 11: Skladba závazků na farmu podle členských států a výše dluhu v roce 2015 (průměr na farmu v EUR)

- V zemích s více rozvinutým podnikatelským přístupem, které jsou definovány jako země s většími farmami, kde investice i procesy financování v posledních letech významně rostou, existuje větší poměr dlužníků (**obr. č. 12 - 14**) a předpoklad dalších rizik. Z tohoto důvodu se v zemích, jako je Německo, se třetina farem potýká s finančními potížemi, což způsobuje nárůst nedodržení závazků.

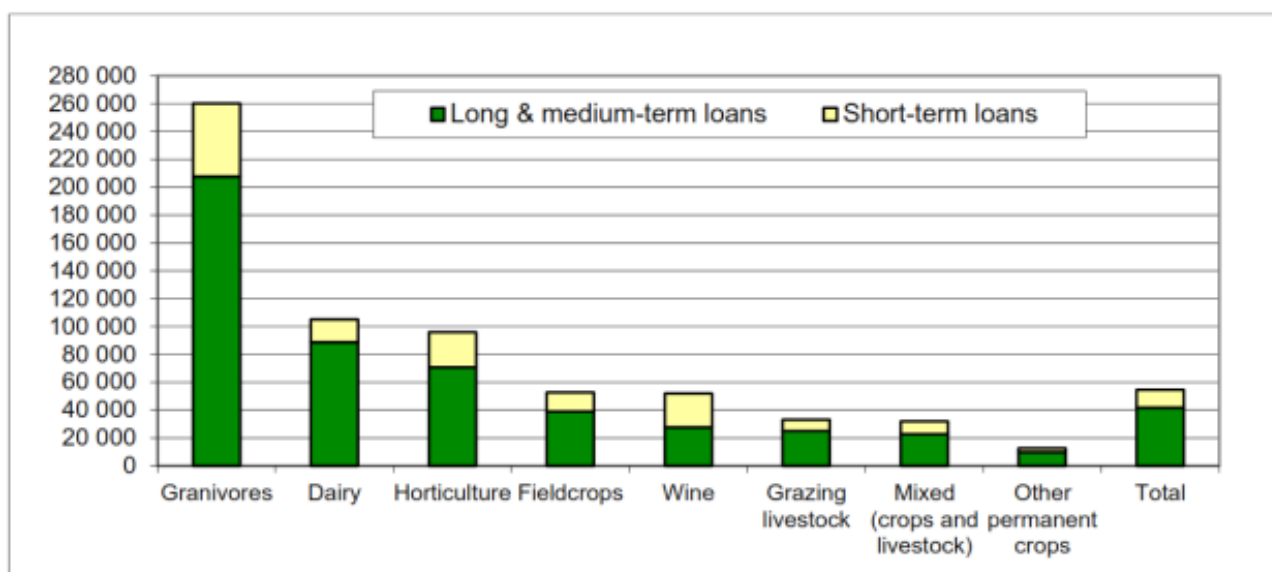
Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek č. 12: Průměrný poměr pasiv k aktivům na farmu podle regionu FADN v roce 2015 (průměr na farmu v EUR)

Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek č. 13: Poměr pasiv k aktivům v EU-28 podle typu zemědělství v roce 2015 (průměr v% na farmu v EUR)

Source: DG AGRI EU-FADN.

Obrázek č. 14: Složení závazků na farmu v EU-28 podle typu zemědělství v roce 2015 (průměr na farmu v EUR)

- Vzhledem k ekonomickému tlaku a výše popsané situaci samozřejmě doba amortizace a špatná likvidita vedou v průměru k delšímu trvání úvěru ve srovnání s ostatními podnikatelskými sektory.

2.5. Potíže s přístupem k financování a míra opožděných plateb

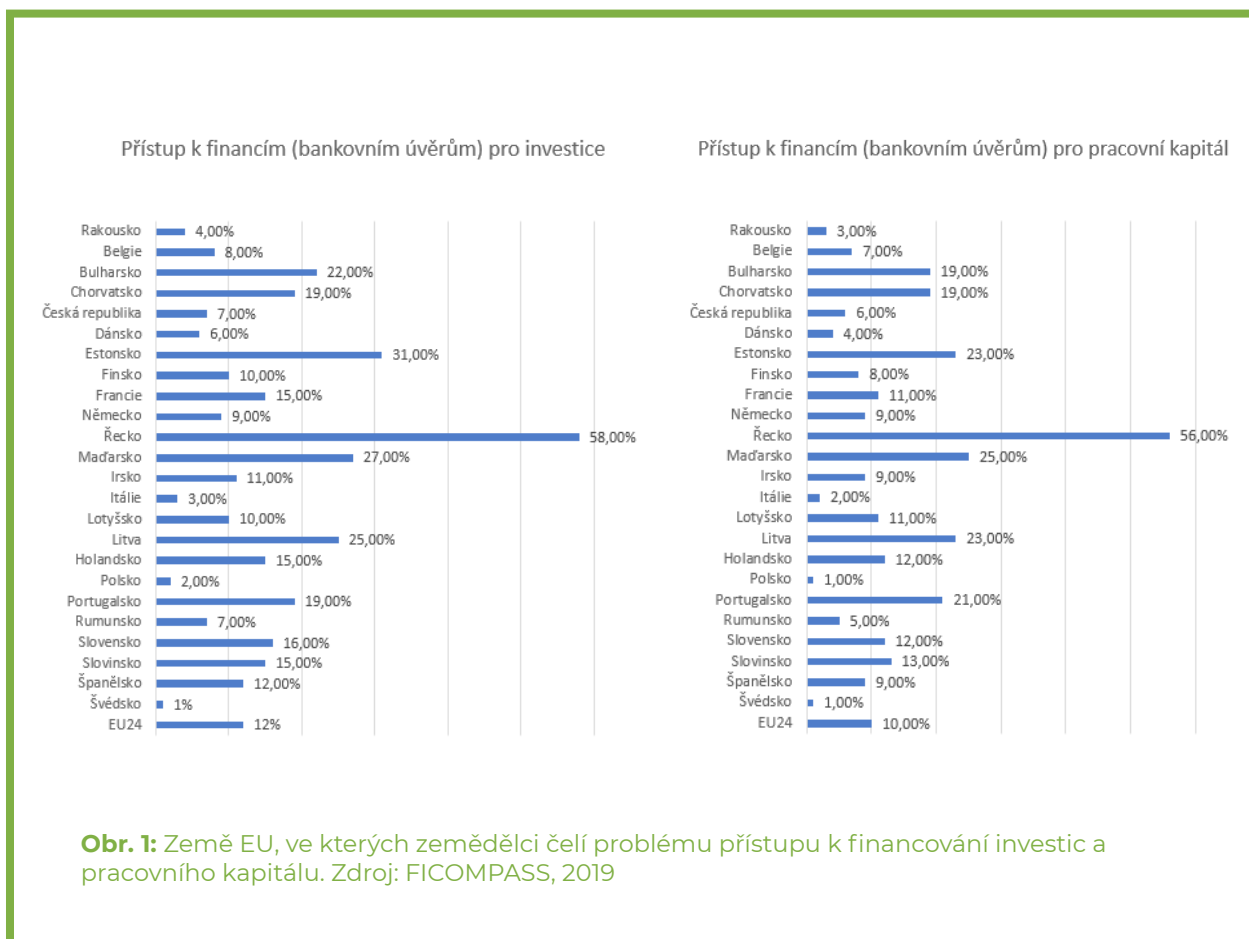
- Finanční procesy jsou propojeny, aby se prokázala dostatečná kapacita pro generování příjmů, dostatečné záruky a/nebo schválení. Finanční instituce musí chránit své portfolio odpovědnosti za škody, takže předpisy vyžadují, aby finanční instituce prováděly studie rizik a hodnotily své zákazníky na základě standardizovaných ratingových a bodovacích kritérií. Některé obtíže nebo omezení přístupu k financování vyplývají z možnosti uspokojit požadavky na tvorbu příjmů a ziskovost:
 - Regiony nebo země s většími výrobními obtížemi (vodní zdroje, půda, omezení horami atd.) nebo se špatnou výrobní strukturou (malá velikost, tradiční a rozsáhlé řízení atd.) si udržují nižší úroveň ziskovosti, což brání jejich schopnosti vytvářet dostatečné marže pro jednodušší přístup k financování od třetích stran.
 - Mladí lidé a noví účastníci čelí mnoha výzvám, jako například: nedostatečné zkušenosti, nedostatek úvěrových záznamů, nižší kapitál a překážky v přístupu k vnějším finančním prostředkům (zejména pokud nemají dostatečné záruky a zajištění).
 - Některé daňové modely odhadují čistou marži jako poměr celkového příjmu. Tento daňový režim si klade za cíl daňově zvýhodnit farmáře, ale snižuje možnosti zadlužení tím, že čistý příjem považuje za nižší než skutečný příjem.
 - Při jiných příležitostech vedlo hledání daňových úspor farmáře k rozdělení jejich příjmů mezi členy rodiny. To znamená snížení kapacity pro individuální tvorbu příjmů a také možnost požádat o financování pro celou farmu.
 - Stejně hledání daňových úspor vedlo farmáře v systémech přímého odhadu ve Španělsku k přidělení nadměrných objemů výdajů ke snížení jejich čistých marží, což také omezuje jejich schopnost půjčovat si od úvěrových institucí.
- Mnoho subjektů muselo navrhnout alternativní způsoby hodnocení jednotlivých farmářů, aby odůvodnili vhodnost farmářů pro poskytnutí financování, s realističtější oceněním, než která se předpokládají ve fiskálním rámci.
- Zemědělská činnost je plná rizik, která mohou ovlivnit rostlinnou a živočišnou výrobu, jejich tržní hodnotu a v konečném důsledku i ziskovost zemědělských podniků. Proto, pokud neexistují jiné záruky, mnoho bank vyžaduje uzavření pojištění zemědělské produkce, aby bylo zajištěno financování. To činí financování dražším.
- Finanční instituce obvykle nabízejí modely financování, které nepokrývají více než 70 % investice, takže farmář musí být schopen spolufinancovat předmět nákupu. Pro mnoho farmářů, kteří začínají s činností je tento model financování velice obtížný. I když jim jsou poskytnuty dotace, musí financovat 30 % investice, aniž by věděli, kdy obdrží dotaci.
- Možnosti zvýšení ziskovosti prostřednictvím příjmů je v posledních letech možné díky zvýšení produktivity a rozvoje nových činností. Na druhé straně se zdá, že ani zvyšování cen a ani důkazy o změně klimatu nepodporují zvyšování ziskovosti v tomto odvětví. Tato perspektiva přináší další potíže s přístupem k financování třetími stranami, které je spojeno se schopností generovat příjem, zejména pokud ji porovnáme s vývojem dalších stabilnějších a výnosnějších odvětví, která přitahují větší zájem potenciálních investorů.
- Ačkoli existují výjimky a scénář se mění, v některých zemích je financování vysoce zaměřeno na finanční subjekty, které dodržují centralizované a standardizované postupy hodnocení. Tyto subjekty nezohledňují realitu zemědělského odvětví, aniž by byly schopny přizpůsobit své výrobky finančním potřebám zemědělských podniků.

- V současné době důsledkem pandemie COVID-19 není obecným cílem zvýšení míry zadlužení. Veřejné financování a veřejné záruky jsou požadovány jako preferovaný způsob financování pro všechna odvětví, ale je patrné, že existuje velká konkurence, pokud jde o přístup k těmto omezeným finančním nástrojům.
- Tento typ veřejného financování je rovněž hodnocen dvěma subjekty: na jedné straně veřejným subjektem, který požaduje finanční rozpočet, a na druhé straně finanční institucí, která hodnotí investici a zároveň slouží jako distributor této linie financování. Toto dvojí hodnocení ještě ztěžuje přístup k této formě financování.
- Subjekty hodnotí pozitivně fakt, že část investice je kryta z vlastních zdrojů nebo že investice má schopnost splácet amortizaci financování a v krátkodobém horizontu generovat zisky. Pokud k tomu nedojde, je třeba odůvodnit podnikatelský plán, který je třeba pečlivě promyslet, aby nedošlo zamítnutí žádosti o financování nebo ke komplikacím v průběhu realizace projektu.
- Subjekty také oceňují projekty rozvíjející se ve fázích, které pokrývají růst a které distribuují finanční potřeby ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.
- Pro země a regiony, jejichž klimatické podmínky a výrobní struktury ztěžují farmářům ziskovost, je obtížnější získat přístup k tradičnímu financování. Právě na těchto farmách může mít větší smysl využívání netradičních a inovativních forem financování, jakož i družstevních a asociačních forem.
- Problémy s opožděnými platbami jsou v zemědělském sektoru vzácné. Konzervativnost a úspory farmářů umožňují financovat mnoho investic částečnými vlastními platbami nebo zdroji a/nebo veřejnými dotacemi. Mnoho farmářů má navíc tendenci disponovat aktivy, která poskytují dostatečnou záruku, protože mohou být více likvidní než nemovitosti ve městech.

2.6. Zprávy z EU: Přístup k financím

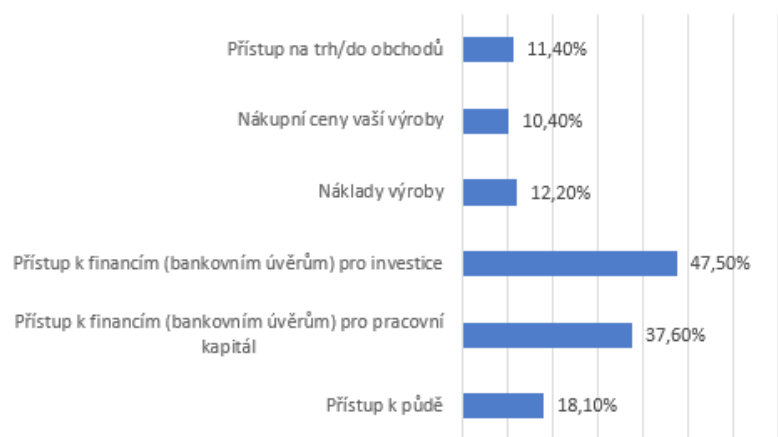
V roce 2019 byla zveřejněna zpráva „Průzkum finančních potřeb a přístup k financování zemědělských podniků EU“ na základě průzkumu v celé EU provedeného mezi 7 600 farmáři z 24 členských států EU.

Podle této zprávy byl přístup k financování, zejména k bankovním úvěrům, zásadní pro 12,2 % všech farmářů, kteří je použili na investování a 10,4 % použilo bankovní úvěry pro pracovní kapitál (**obrázek nahoře**).

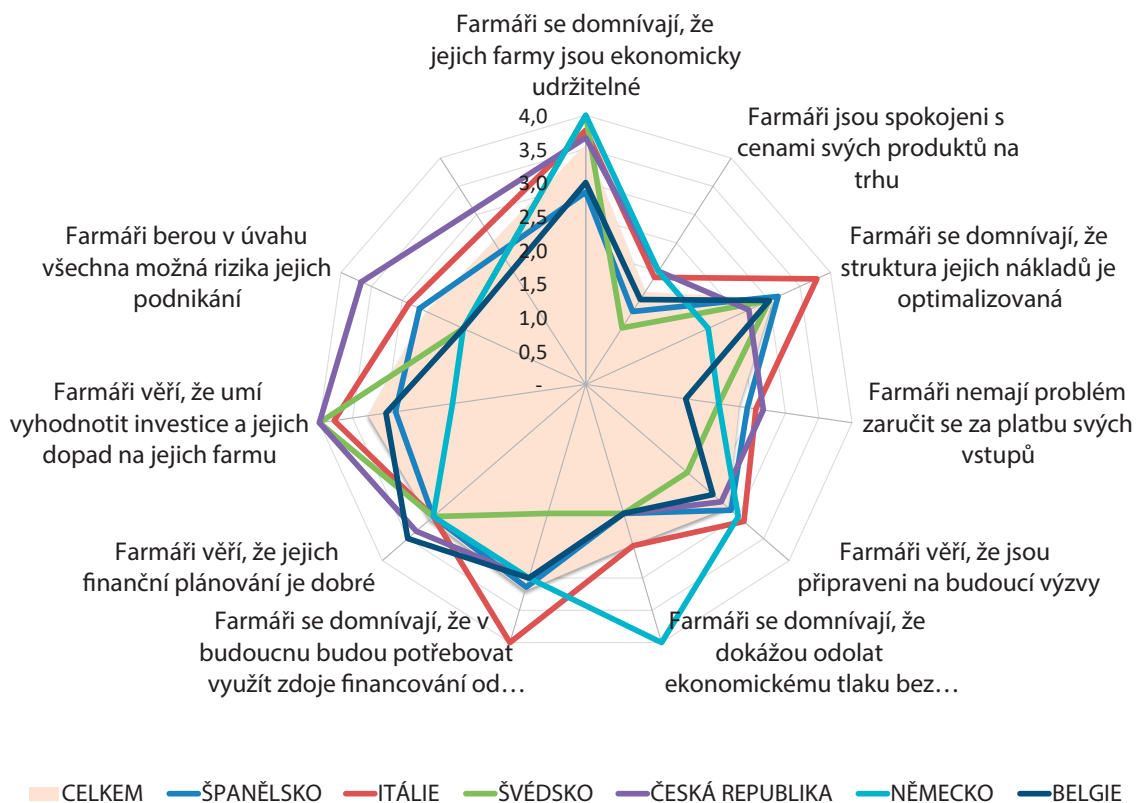
Mezi členskými státy byly významné rozdíly (**obrázek dole**). Přístup k finančním prostředkům byl zvláště problematický v Řecku (více než polovina farem měla potíže s přístupem k financování v roce 2017) a v Estonsku, Maďarsku, Litvě, Bulharsku a Portugalsku. Na druhé straně, pro farmy v Polsku, Švédsku, Itálii a Rakousku byl přístup k financím v průměru méně obtížný než pro EU-24.

Problémy farem v předchozím roce

Obr. 1: Podíl farem, které se v předchozím roce potýkaly s problémy. Zdroj: FICOMPASS, 2019

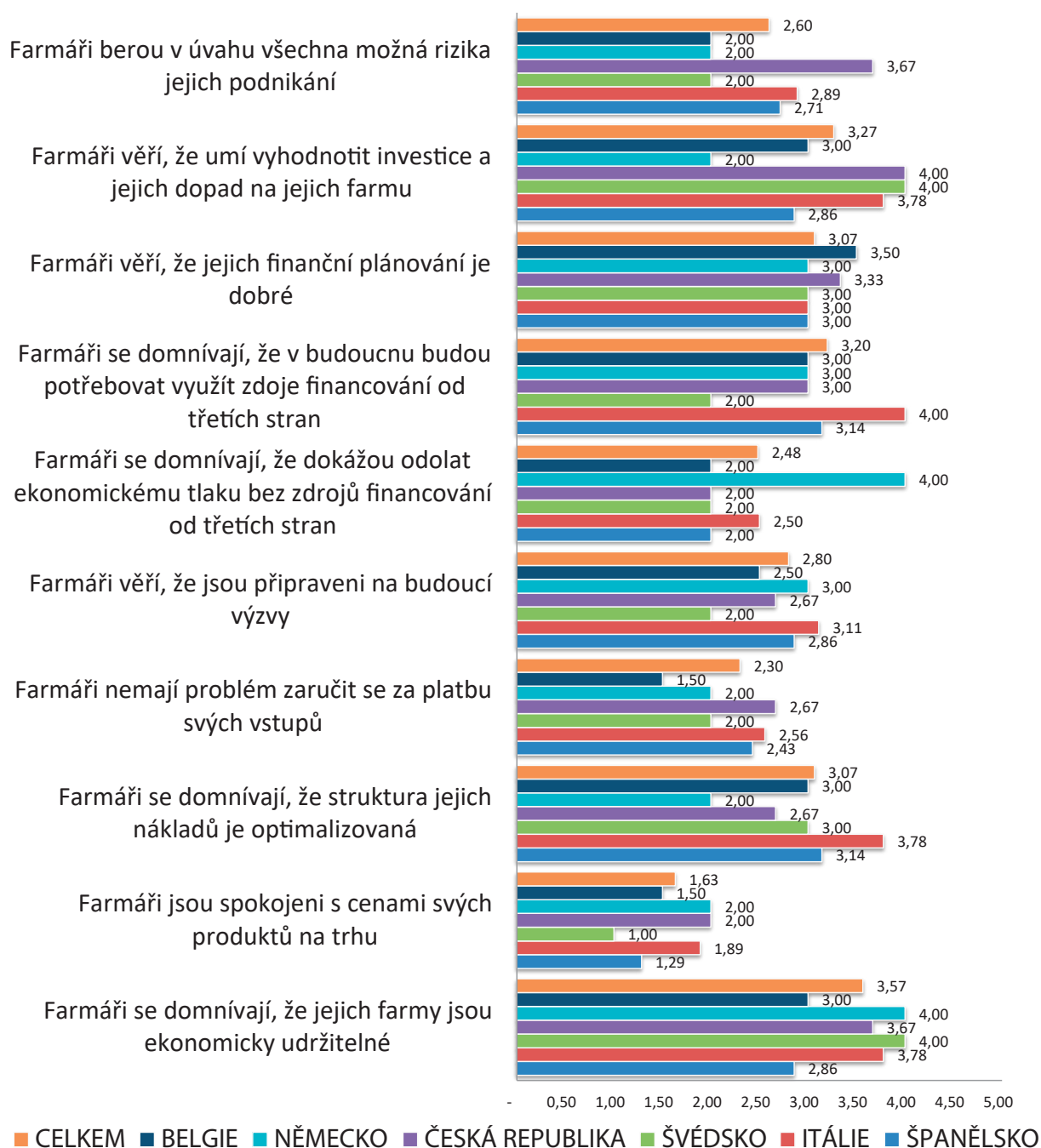
2.7. Kvantitativní výzkum: I Struktura farem podle země

- Dotázaní obecně (3,57/5) uvedli, že farmáři považují své farmy za ekonomicky udržitelné, pouze v případě Španělska a Belgie je to méně zřejmé.
- Navzdory této úvaze je zřejmé, že mezi farmáři existuje obecná nespokojenost (1,63/ 5) s cenami zemědělských produktů.
- Z hlediska nákladů jsou farmáři obecně spokojeni (3,07 / 5) se strukturou nákladů (Španělsko, Švédsko, Belgie, Čeština) a v případě Itálie je jejich vnímání účinnosti vyšší. Pouze farmáři z Německa považují jejich farmy za neefektivní.
- Obecně se zdá, že existují určité problémy (2,3/5) se vstupními platbami u zemědělských podniků, přičemž se zdá, že v Německu, Švédsku a Belgie jsou větší potíže než v jiných zemích.
- Farmáři, kteří si jsou vědomi nejistot, které charakterizují jejich odvětví, nejsou plně připraveni (2,8/ 5) na budoucí výzvy. Zdá se, že farmáři v Německu a Itálii jsou lépe připraveni, zatímco farmáři ve Švédsku mají horší vyhlídky.
- S výjimkou Německa se zdá, že všichni farmáři z partnerských zemí si uvědomují, že do budoucna budou potřebovat (2,48/5) externí financování, aby odolali ekonomickým tlakům na své farmy. Přesto, pokud jde o otázku, zda budou v budoucnu potřebovat více finančních prostředků, s výjimkou Itálie, nejsou příliš nadšeni (3,2/5). Je to pravděpodobně způsobeno tím, provádějí finanční plánování (3,07/5).
- Zatímco farmáři z Německa, Belgie a Španělska uvádějí, že jejich schopnost hodnotit investice by se mohla zlepšit, farmáři ze Švédska, České republiky a Itálie se cítí schopni investice vyhodnotit docela dobře (3,27/5).
- V každém případě, s výjimkou farmářů z České republiky, se všichni domnívají, že nejsou pokryta veškerá rizika, která mohou ovlivnit jejich činnost (2,6/ 5).

Závěrem se farmáři domnívají, že jejich farmy jsou ekonomicky udržitelné, pokud provádějí finanční plánování. Uznávají, že mohou i navzdory nízkým cenám zlepšit strukturu nákladů, ale také si uvědomují potíže s placením vstupů v krátkodobém horizontu a to, že nejsou pokryta potenciální rizika a výzvy spojené s tímto odvětvím. Díky tomu jsou si vědomi potřeby externího financování, ale budou-li se v budoucnu muset vydat touto cestou, budou opatrní.

I Struktura farem podle země (Sloupcový graf)

3. ZEMĚDĚLSKÝ FINANČNÍ SEKTOR

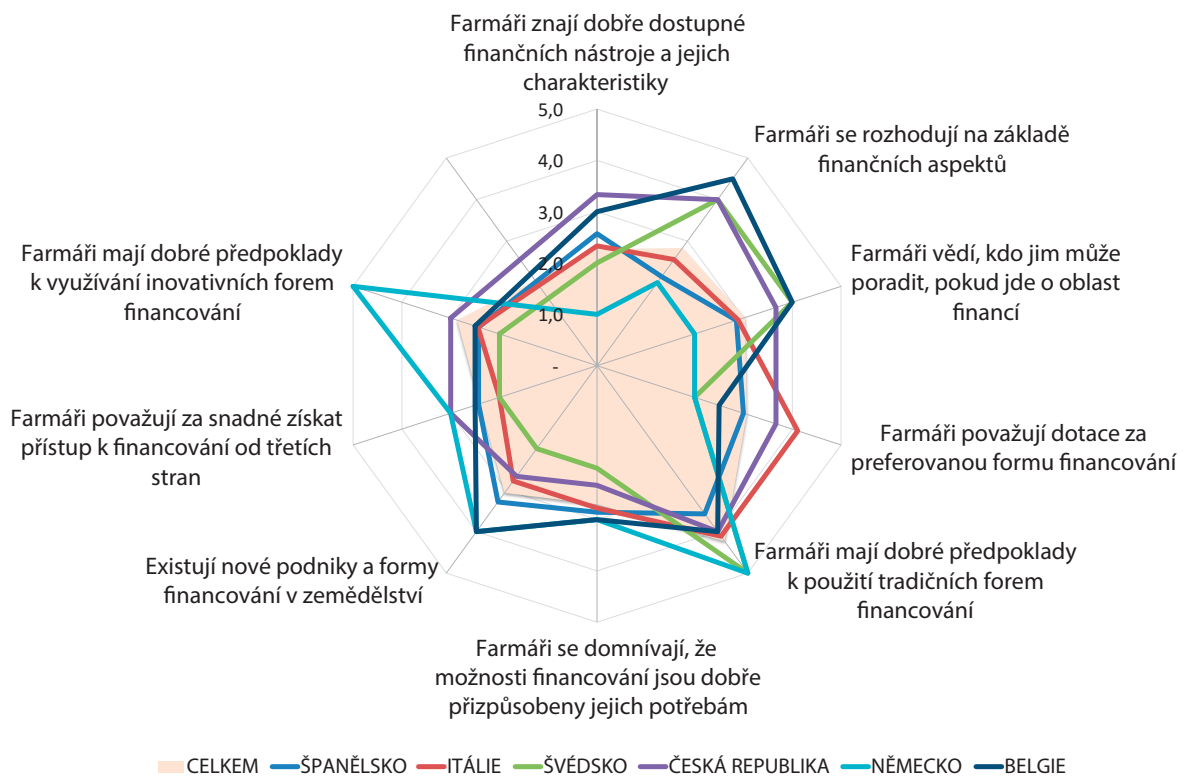
3.1. Finanční znalosti farmářů (koncepty a dostupné produkty)

- Ačkoli záleží na profilu každého zemědělského podniku, obecně a s výjimkou veřejné podpory z EU, mají farmáři nedostatek znalostí o tradičních finančních koncepcích a nástrojích. Ještě větší nedostatek informací mají farmáři o inovativních nebo jiných neobvyklých finančních nástrojích. Pokud je znalost omezená, můžeme říci, že použití takových nástrojů je také omezené nebo dokonce velmi malé.
- Nedávná finanční krize v roce 2008 vedla k určité nedůvěře vůči finančním institucím a vytvoření nových produktů, které jsou nabízeny občanům a podnikatelům.
- Složité byrokratické procesy, rostoucí náročnost na dokumentaci a vnímání dohledu prostřednictvím finančních institucí také omezují přístup a důvěru v banky.
- V závislosti na profilu farmáře existuje určitý nedostatek znalostí a nedostatečný zájem o nové dostupné finanční nástroje. Farmáři mají tendenci projevovat větší zájem a důvěru v tradiční produkty, které již znají, jako jsou úvěry a půjčky.
- Tato nedůvěra a nedostatek znalostí při podávání žádostí o financování znamenají, že se mnoho farem nerozvíjí, což omezuje jejich schopnost růstu a odsuzuje je k udržování struktur, které jsou méně konkurenceschopné a ziskové.
- Jak je uvedeno v předchozí části, nejznámějším a nejpoužívanějším finančními nástroji v krátkodobém i dlouhodobém horizontu jsou zálohové platby, zálohy z SZP, úvěrové linie, faktoring, osobní půjčky a hypoteční úvěry.
- Farmářům je doporučováno vyhledat odbornou poradenskou pomoc v oblasti financování a zjistit více informací o tom: jaké jsou základní podmínky financování (úroková sazba, doba trvání, hypotéky), stejně jako význam pro podnikání (role investora/banky, práva investora/banky, atd.), jak je popsáno v tabulce nástrojů financování.

3.2. Ochota farmářů využívat financování mimo farmu

- Ochota farmářů využívat financování mimo farmu závisí na jejich profilu. Například mladí podnikatelé z důvodu nedostatku kapitálu využívají často externí financování a přijímají formy řízení, které mají za úkol zefektivnit procesy. Ti farmáři, jejichž jediným zdrojem příjmu je zemědělství externí finanční prostředky využívají k rozvoji farmy. Družstva a velké zemědělské společnosti velmi intenzivně využívají finanční nástroje k pokrytí svých potřeb peněžních toků a ke zlepšení svých zařízení.
- Tradiční farmáři investují pouze tehdy, pokud mohou využít své vlastní nebo veřejné prostředky (až do výše 80 % s amortizací krátkodobého financování). V mnoha případech vzhledem k pokročilému věku farmářů, malé velikosti farem, nízké finanční kultuře, averzi vůči riziku a nedůvěře ve finanční sektor, je ochota využít vnější financování nízká, pokud to není nezbytně nutné. Farmář má přístup k financování, ale prostřednictvím tradičních kanálů.
- V případě nových nebo alternativních forem financování, bez ohledu na profil farmáře, musí být opatrnější, protože nemusí existovat žádný veřejný nebo bankovní subjekt, který by ručil za operaci. V každém případě podmínky pro návratnost nebo pro účast investora budou muset být splněny.

3.3. Kvantitativní výsledky: II Znalosti a finanční potřeby

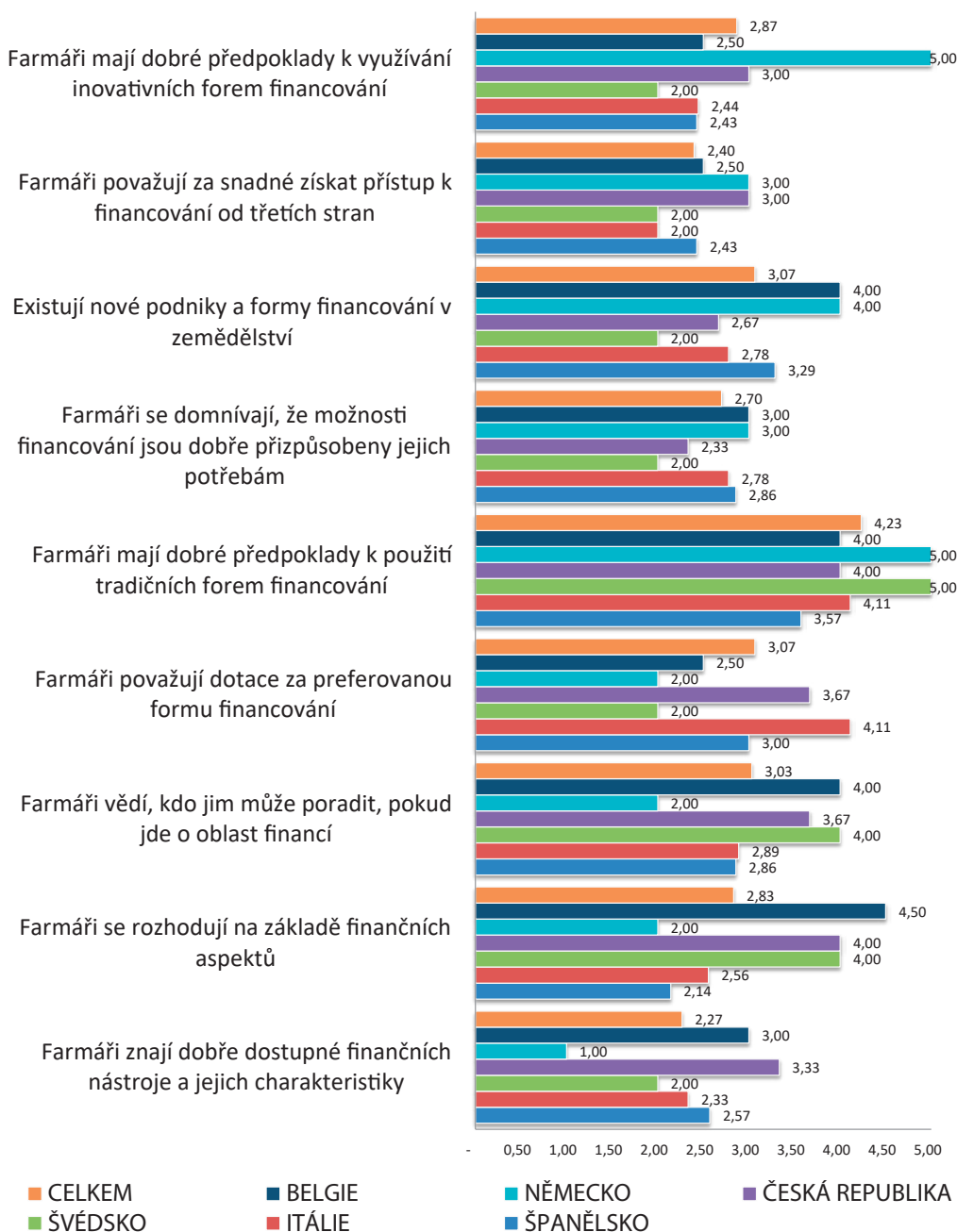

- Obecně jsou znalosti v oblasti finančních nástrojů v odvětví zemědělství velmi nízké (2,27/5), přičemž v Německu je situace trochu jiná. Zde jsou znalosti o finančních nástrojích větší, pravděpodobně proto, že je to jedna ze zemí, ve které jsou subjekty nejvíce zvyklé na využívání financování od třetích stran, a proto znají jejich obtížnost
- Pouze v České republice, Belgii a Švédsku uznávají, že je běžné přijímat rozhodnutí na základě finančních kritérií, zatímco ostatní země si pro své rozhodovací procesy zachovávají kritéria jiná (3,03/5).
- S výjimkou Německa mají všechny země hrubou představu (3,07/5) o tom, kde hledat finanční poradenství, přičemž ve Švédsku, Belgii a České republice je v tomto ohledu opět nejlepší.
- Mezi zeměmi existují, pokud jde o granty jako preferovanou formu financování, určité rozdíly. I když v Itálii a v České republice vyjadřují tuto preferenci, ve Švédsku a v Německu tento názor nesdílí. Je pravděpodobné, že v těchto zemích, vzhledem k jejich větší kupní síle, nebude výše dotací dostatečná k pokrytí požadovaného objemu investic.
- Je patrná preference tradičních forem financování (4,23/5), zejména v Německu a Švédsku s ratingem 5/5, těsně následuje Česká republika, Belgie a Itálie se 4/5 a nakonec Španělsko 3,5/5, ve kterém mají farmáři blíže k družstevním formám financování.
- Přesto nejsou finanční produkty vnímány jako správně přizpůsobené (2,4/5) potřebám zemědělského sektoru. Nové a inovativnější formy financování jednoznačně prozatím nevyužilo mnoho farmářů (3/5). Pouze v Německu, Belgii a Španělsku se zdají být tyto nové formy financování na vzestupu (> 3/5).

- Obecně se zdá, že přístup k financím není snadný (2,39/5), a to ani v zemích, ve kterých jsou podnikatelé více zvyklí na financování z externích zdrojů, jako je např. Německo (3/5).
- Nové formy financování nejsou pro farmáře dostatečně blízké, a to snižuje jejich využitelnost (2,87/ 5), pouze v Německu panuje k novým formám financování pozitivní postoj (5/5).

Závěrem lze říci, že finanční kritérium se nezdá být hlavním kritériem pro rozhodování. Pořád existuje nedostatek konceptů, produktů nebo potenciálních poradců. Některé země preferují využívání dotací, ale subjekty, které se domnívají, že to nestačí, musí uvažovat o jiných formách financování. Tradiční formy financování jsou nejznámější a nejpoužívanější, zatímco nové a inovativní formy financování dosud ještě nejsou rozšířeny mezi všemi farmáři.

II Znalosti a finanční potřeby (Sloupcový graf)

4. FINANČNÍ ŠKOLENÍ PRO FARMÁŘE

4.1. Zemědělské školení a finanční obsah

Pracovníci v zemědělství obecně nemají formální odborné vzdělávání, což neomezuje jejich výrobu, ale jejich schopnost přizpůsobit se budoucím výzvám. Proto je dnes školení v tomto odvětví životně důležité.

V dnešní době jsou možné získat znalosti v oboru agronomie nebo zemědělské odborné vzdělávání. Je také možné spravovat farmu jen s absolvovanými s kurzy pro přístup ke start-up grantům pro mladé zemědělce. Je však také důležité získat další znalosti, kompetence a dovednosti.

4.2. Kompetence, znalosti a dovednosti nezbytné pro finanční řízení

ZNALOSTI FINANČNÍHO ŘÍZENÍ

- 1 Zakládání mikro-podniků
- 2 Účetnictví
- 3 Finanční koncepty
- 4 Finanční produkty
- 5 Platební metody
- 6 Finanční prostředky

GENEROVÁNÍ OBCHODNÍCH MODELŮ - BUSINESS MANAGEMENT

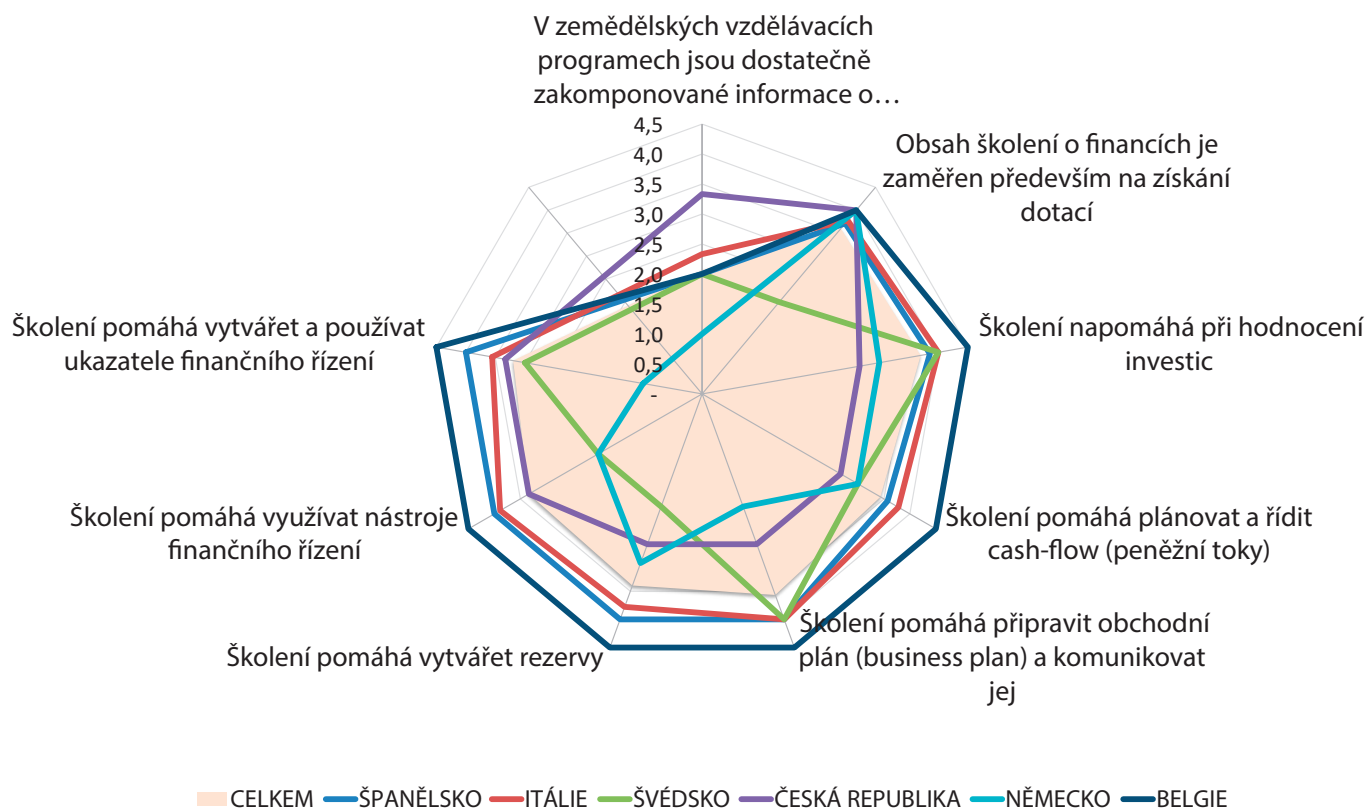
ŘÍZENÍ INOVACÍ

- 1 — Řízení a metodologie pro vytváření nápadů
- 2 — Od nápadu po akční plán
- 3 — Jak být úspěšně inovativní
- 4 — „Mentální modely“, které vyzývají k inovacím
- 5 — Design a řízení prototypů
- 6 — Patenty a ochranná označení
- 7 — Jak řídit inovace ve společnosti
- 8 — Systém a inovační technologie: Business intelligence
- 9 — Inovovat pro diverzifikaci
- 10 — Internacionalizace
- 11 — Inovační technologie a digitální dovednosti
- 12 — Hledání cest

DOVEDNOSTI A KOMPETENCE

- 1 Vedení lidí a řízení týmů
- 2 Komunikační dovednosti
- 3 Techniky týmového učení
- 4 Rozvíjení kreativního potenciálu
- 5 Řízení
- 6 Jak prodávat
- 7 Nástroje plánování
- 8 Značka produktu
- 9 Vyjednávání
- 10 Řešení konfliktů
- 11 Řízení/obchodní strategie a růst venkovských společností

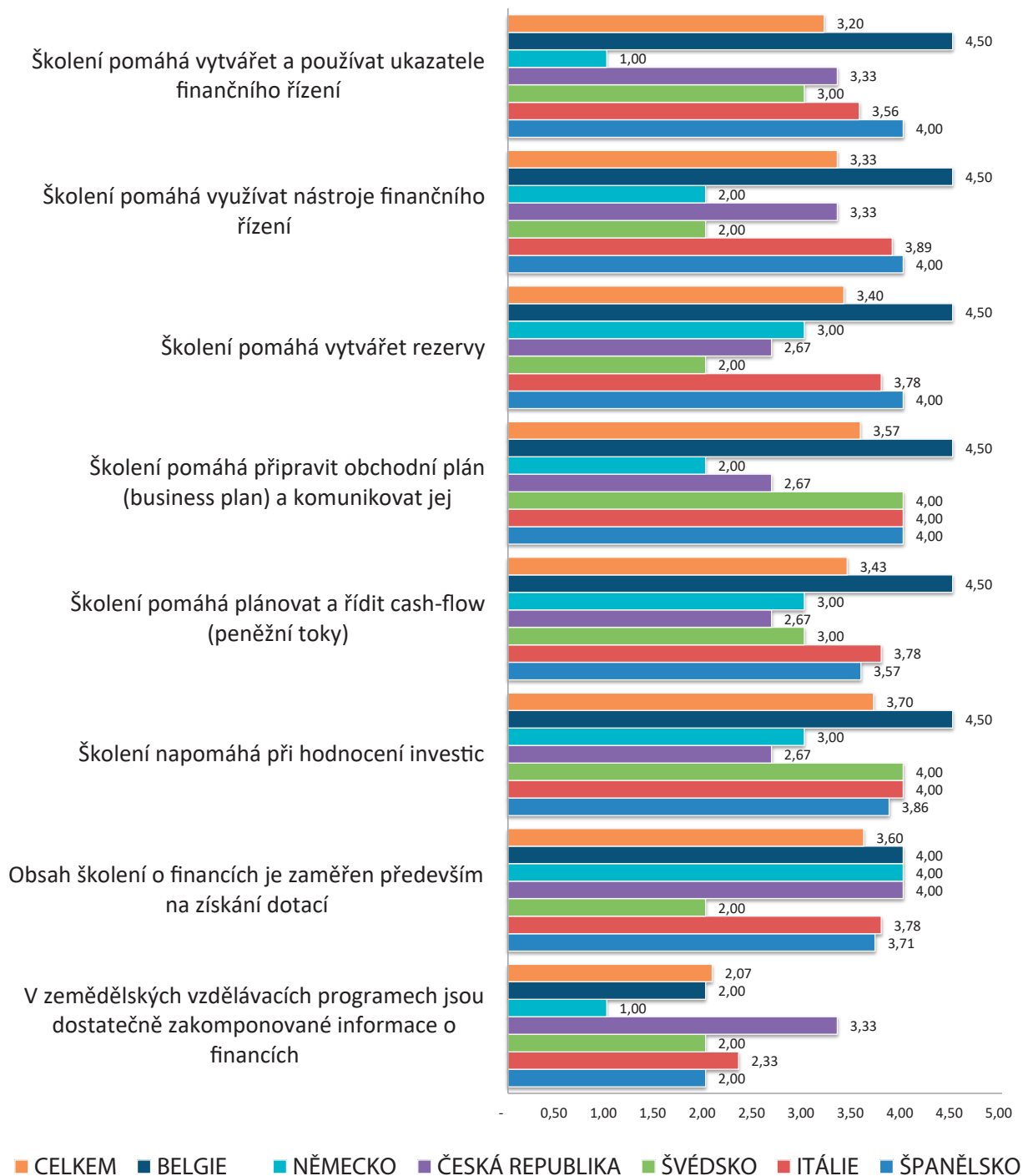
4.3. Kvantitativní výsledky: III Školení o financování farmy v zemích partnerství

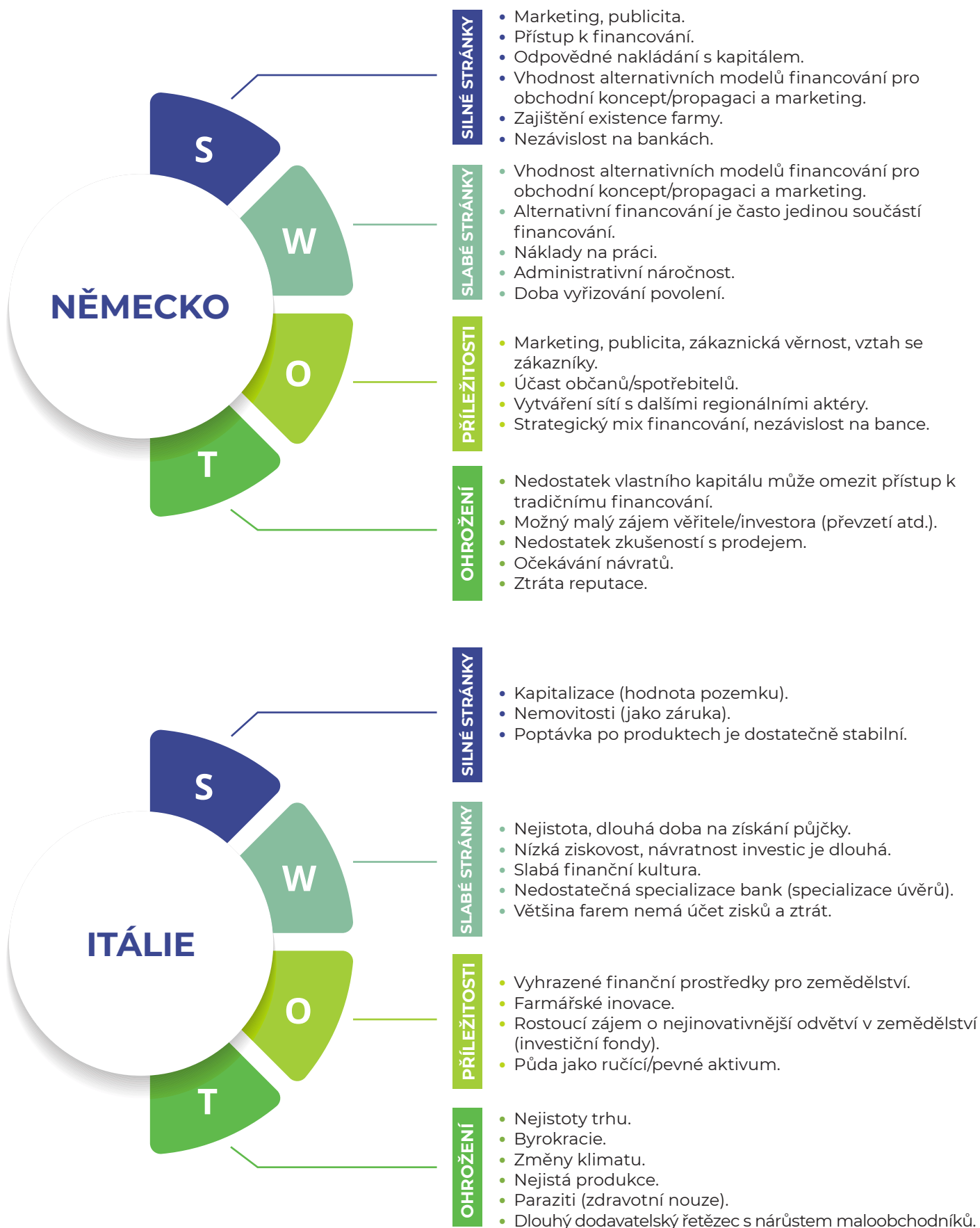
- Finanční školení v zemědělských vzdělávacích programech se zdá být důležité (2,07 / 5). Toto byla nejvíce špatně hodnocená položka v průzkumu. S výjimkou CZE (3,5) vykazují ostatní země v této oblasti značný nedostatek.
- Kromě toho jsou školení o zemědělských financích obvykle spojeny (3,6/ 5) se vzdělávacími programy pro získání dotací (Mladí zemědělci, modernizace).
- Školení by mělo farmářům kromě získání dotace pomoci zlepšit také hodnocení investic (3,7/5), vytvoření a komunikaci obchodních plánů (3,57/5), řízení peněžních toků (3,43/5), vytvoření krytí pro zajištění návratnosti (3,40/5), zpracování nástrojů finančního řízení (3,33/5) a vytvoření ukazatele pro řízení (3,20/5).

Závěrem lze říci, že je potřebné zlepšit všechny úrovně vzdělávání, které se týkají zemědělství (formální vzdělávání, odborné vzdělávání, vysokoškolské vzdělání nebo vzdělávání dospělých). To by mohlo mít za následek zlepšení finančního řízení farem, zlepšení znalostí o finančních pojmech, produktech a zavádění alternativních forem financování, které usnadní financování všem evropským farmářům. To je konečný cíl tohoto projektu.

III Školení o financování farmy v zemích partnerství (Sloupcový graf)

5. SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY

- Dobré zajištění.
- Spolehliví zákazníci.
- Nízký dluh.

SLABÉ STRÁNKY

- Nízké zisky, špatná ziskovost.
- Někdy vysoká zadluženost.
- Rizikové podnikání měnící se ceny a extrémní počasí.
- Řízení by mohlo být lepší.
- Špatné strategické plánování.
- Špatná znalost věřitelů o zemědělství a lesnictví.
- Centralizovaný bankovní systém s velkými vzdálenostmi mezi farmářem a pobočkou banky.

PŘÍLEŽITOSTI

- Skvělé příležitosti ve všech oblastech.

OHROŽENÍ

- Vysoké požadavky na splácení v podniku, který má slabé peněžní toky (cash flow).
- Malý sektor, který je pro velké banky neatraktivní.

SILNÉ STRÁNKY

- Dlouhodobé vztahy farem (zemědělských společností) a bankovního sektoru.
- Nízká zadluženost malých rodinných farem.

SLABÉ STRÁNKY

- Nerovnoměrné peněžní toky farem (podniků) v průběhu roku.
- Nestálost výrobních prodejních cen.
- Růst cen vstupů.

PŘÍLEŽITOSTI

- Faktoring.
- Crowdfunding.

OHROŽENÍ

- Celosvětová konkurence ve výrobě potravin.
- Snížení příjmů zemědělských podniků.
- Snížení dotací v nové SZP.
- Drahé technologie v zemědělství 4.0.
- Přírodní katastrofy? (snižující se schopnost platit).
- Špatné pohledávky.

SILNÉ STRÁNKY

- Rostoucí profil profesionálních farmářů.
- Poměr dluhu vyšší než příspěvek k HDP.
- Nízká úroveň opožděných plateb.
- Existence aktiv jako záruk.
- Znalosti bank o zemědělství.
- Existence více finančních produktů.
- Existující nástroje pro řízení rizik.

SLABÉ STRÁNKY

- Malé farmy - žádný zisk - žádná konkurenceschopnost.
- Neexistuje profesionální orientace na výsledky.
- Ceny jsou pod výrobními náklady.
- Žádná diverzifikace a generační obměna.
- Znalosti finančních a marketingových konceptů.
- Silné potřeby financování.
- Závislost dotací SZP.
- Daňové struktury omezující přístup k financím.
- Vnímání bank.
- Byrokracie a kontrola.

PŘÍLEŽITOSTI

- Změna struktury nákladů.
- Technické a manažerské školení.
- Zemědělská revoluce (přesné zemědělství).
- Multifunkčnost a diferenciaci.
- Častější používání nástrojů pro řízení rizik.
- Vývoj nových forem financování.

OHROŽENÍ

- Dopady změny klimatu a trhů.
- Nadměrný zemědělský konzervatismus.
- Dlouhé cykly (sucha, ceny atd.).
- Hodnotící kritéria pro financování.
- Vlastní omezení finanční kapacity.
- Nové formy financování by mohlo omezit rozhodování.
- Nové financování není regulováno.

SILNÉ STRÁNKY

- Nárůst hodnoty půdy vytváří pro zemědělce finanční rezervu.
- Zemědělci jsou extrémně odolní vůči krizím.
- Míra pozemkového vlastnictví rostla po generaci.

SLABÉ STRÁNKY

- Nedostatečný přístup k půdě.
- Příliš nízká ziskovost.
- Věřitelé vyžadují vlastnictví půdy jako předpoklad pro půjčky.
- Vysoká produktivita a struktura nákladů činí belgické farmy zranitelnými na nestabilních trzích.
- Zemědělci jsou citově spjatí se svými farmami a obchodními transakcemi.
- Krátkodobé obchodní operace versus dlouhodobé investice.

PŘÍLEŽITOSTI

- Zvyšuje se povědomí mladých zemědělců o finančních záležitostech.
- Rostoucí poptávka (na globální úrovni).
- Finanční instituce jsou ochotné půjčovat peníze.

OHROŽENÍ

- Nejistá vládní politika, investice mají dobu návratnosti několik let.
- Závislost na třetích stranách, slabá pozice v řetězci (příjemce cen).
- Nedostatečný/obtížný přístup k objektivnímu poradenství.
- Odmítnutí přijetí ze strany spotřebitele, rostoucí očekávání spotřebitelů.

PROJEKTOVÍ PARTNEŘI

**HOF UND
LEBEN**

Hof Und Leben (HuL), Německo
www.hofundleben.de

On Projects Advising (OnP), Španělsko
www.onprojects.es

Folkuniversitetet (FU), Švédsko
www.folkuniversitetet.se

Agricoltura E' Vita (AéV), Itálie
www.agricolturavita.it

Asociace soukromého zemědělství ČR
The Association of Private Farming of Czech Republic (APF CR), Česká republika
www.asz.cz

Union de agricultores y ganaderos - jóvenes agricultores de Jaén (COAG-Jaén), Španělsko
www.coagjaen.es

Sociální media

Facebook: [@farminfin](https://www.facebook.com/farminfin)
Twitter: [@farminfin](https://twitter.com/farminfin)

Webové stránky projektu

www.farminfin.eu

PROJEKTOVÝ KOORDINÁTOR

The European Council of Young Farmers (CEJA), Belgie
www.ceja.eu